

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand [af Karen Thurøe Hansen (KF) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 62. Fremsat 19/10 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Det fremgår af bemærkningerne til dette forslag fra det konservative folkeparti om at ændre § 69 i bilstandsloven, at det er fremkaldt af socialstyrelsens såkaldte påbud til en række kommuner om at oprette daginstitutioner. Disse påbud skulle være givet i forbindelse med den årlige gennemgang i socialstyrelsen af de kommunale udbygningsplaner på det sociale og sundhedsmæssige område.

Hvis lovforslaget virkelig er fremsat med udgangspunkt heri, kan jeg oplyse forslagsstillerne om, at det er fremsat på et helt forkert grundlag. Hverken socialstyrelsen eller socialministeren har juridisk mulighed for at påbyde en kommune en så detaljeret ændring af sin socialpolitik, som forslagsstillerne synes at forudsætte.

Ved gennemgangen af de indsendte udbygningsplaner har ministeren ifølge den sociale styrelseslov pligt til særligt at påse, om tre forhold i fornødent omfang er tilgodeset. Det drejer sig om reglerne for planlægningen, forpligtelserne efter lovgivningen og det samfundsmæssige hensyn til ressourceforbruget. Denne beføjelse er et led i ministerens ansvar for at påse, at den pågældende lovgivning på det sociale område overholdes. Decentralisering af beslutningskompetence er jo ikke ensbetydende med, at man kan blæse på lovens ord. For at fremme dette formål kan socialministeren give den enkelte kommunalbestyrelse eller det enkelte amtsråd pålæg om at indsende sin udbygningsplan til central godkendelse efter første planrevision eller give henstillinger om særligt at overveje nærmere angivne forhold ved næste planrevision.

Forslagsstillerne begrundelse bliver ikke bedre, fordi de henviser til et konkret eksempel, i dette tilfælde Sydthy kommune. Af bemærkningerne til lovforslaget må man uvægerlig få det indtryk, at denne kommune og andre kommuner har fået direktiver om, at

de skal oprette daginstitutioner, og at dagpleje næsten er forbudt. Som nævnt er der ikke i lovgivningen baggrund for et sådant påbud, og det er derfor heller ikke givet til Sydthy kommune.

Jeg skal gerne oplyse forslagsstillerne om, hvad socialstyrelsen rent faktisk har skrevet til kommunen. Man har stærkt henstillet, at kommunalbestyrelsen tager det forhold, at der kun er dagpleje for 0-2-årige i kommunen, op til fornyet overvejelse i forbindelse med den kommende planrevision med henblik på etablering af et daginstitutionstilbud også for de 0-2-årige, eventuelt i form af en aldersintegreret institution. Socialstyrelsen henstiller til kommunalbestyrelsen, at den overvejer problemet. Der er ikke tale om centrale direktiver eller om, at kommunen ikke må have dagpleje overhovedet. Det fremgår endda af skrivelsen til kommunen, at socialstyrelsen vil være indstillet på at optage direkte drøftelser med kommunen om dens udbygningsplan, såfremt kommunalbestyrelsen måtte ønske det.

Lovforslaget kan i øvrigt læses sådan, at helt privat dagpleje, som forældrene selv finder frem til, skulle kunne være et alternativ eller et supplement, som kommunerne kunne tage i betragtning ved deres sikring af den sociale standard på dette område.

Den formidlede dagpleje i private hjem, hvor kommunerne på en helt anden måde har hånd i hanke med forholdene, bl. a. med visitationsordning og med tilsyn, fremtræder imidlertid som et supplement i forbindelse med bilstandslovens krav i § 69 om at sørge for det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn. Det fremgår klart af punkt 7 i socialministeriets cirkulære af den 30. september 1975 om dag- og døgnpleje efter bilstandsloven.

Det har siden 1964, da den formidlede dagpleje blev introduceret som en nødløsning i en situation med stor mangel på institutionspladser, været en forudsætning, at denne pasningsform netop skulle være et supplement til især vuggestuer og børnehaver og som sådan komme i anden række efter institutionsløsningen. Dette synspunkt er videreført med bilstandsloven, der i overensstemmelse med reformkommissionens anden betænkning overlader det til de enkelte kommuner at stå for den nærmere tilrettelæggelse af dagplejens formidling, om det skal ske

[Socialministeren]

ved, at kommunen selv etablerer den, eller om den overlader dette til en institution, som den indgår overenskomst med.

Debatten har bølget frem og tilbage om fordele og ulemper ved dagpleje kontra daginstitutioner, siden denne privatdrevne pasningsform vandt indpas. Jeg skal ikke her gå ind i denne debat, men blot understrege, at jeg vil mene, at begge pasningsformer har deres berettigelse, og det gælder om i det konkrete tilfælde at finde frem til den pasningsform, der egner sig bedst til det enkelte barn. Jeg må derfor tage afstand fra det foreliggende forslag, der kunne have til følge, at kommuner, måske fristet af kortsigtede økonomiske fordele, satsede helt og holdent, eller i hvert fald i det væsentlige, på en udbygning af dagplejen på bekostning af daginstitutionerne.

Endelig skal jeg til slut henvise til, hvad der jo nok er forslagsstillerne bekendt, at et af de forhold, jeg har bedt børnekommissionen om at se nærmere på, er daginstitutionernes, herunder dagplejens opgaver i forhold til børn og forældre, samt denne virksomheds koordinering med social- og sundhedsforvaltning og med folkeskolen.

Det er min opfattelse, at før vi foretager ændringer på disse områder, der kan medføre en anden struktur end den, vi hidtil har arbejdet frem mod, så bør vi have resultatet af denne kommissions arbejde på bordet, så der er mulighed for at se problemerne ud fra en helhedsbetragtning.

Inge Fischer Møller (S):

I forlængelse af socialministerens bemærkninger skal jeg supplerende sige, at socialdemokratiet må afvise forslaget. Dagpleje er og bliver en nødløsning. Målsætningen må være, at der er et tilstrækkeligt antal institutionspladser til vore børn.

Jeg ville synes, det var ønskeligt, hvis det konservative folkepartis ordfører, fru Karen Thurøe Hansen, gjorde lidt nærmere rede for, om det konservative folkeparti har den opfattelse, at der skal være dårligere tilbud til vore børn i tyndt befolkede områder end i områder, hvor der bor mange mennesker. Det ville også glæde mig, hvis fru Karen Thurøe Hansen kunne gøre rede for, om der i forslaget skelnes mellem helt privat dagpleje og den kommunalt formidlede dagpleje.

Endelig vil jeg høre, om ikke fru Karen Thurøe Hansen er kommet lidt i vanskeligheder, eller om det måske er formanden for Dansk Kvindesamfund, som også er medlem af den konservative folketingsgruppe, fru Grethe Fenger Møller, der er kommet i vanskeligheder.

Fru Grethe Fenger Møller gav den 25. oktober i år i radioavisen udtryk for, at det er hendes opfattelse, at der rundt omkring i vores system nok er problemer på området, fordi ikke alle kommuner har en god udbygning af daginstitutionsområdet. En række kvinder kan komme i vanskeligheder, hvis de pludselig får anvist arbejde og ikke har en daginstitutionsplads. Fru Grethe Fenger Møller mener, at vi må skabe basis for, at børn af arbejdsløse mødre kan blive i daginstitutionen, også for at få kontakt med andre børn, således at man ikke fra den ene dag til den anden skal finde en ny plads til dem. Direkte forespurgt, om fru Grethe Fenger Møller vil tage sagen op i arbejdsmarkedsudvalget, svarer hun, at det vil hun, hvis den kan løses i arbejdsmarkedsudvalget, men samtidig bliver der rigtigt peget på, at det ellers må ske i et samarbejde med folketingets socialudvalg, fordi det jo er et spørgsmål, der både berører arbejdsmarkedsudvalget og de sociale myndigheder.

Jeg er fuldstændig enig med fru Grethe Fenger Møller, men synes, at det ville være spændende at høre, hvordan fru Karen Thurøe Hansen stiller sig til de udtalelser, om der er forskellig opfattelse af dette meget vigtige spørgsmål i den konservative folketingsgruppe. Men måske er dette årsagen til, at fru Grethe Fenger Møller ikke også er medforlagsstiller.

Socialministeren har afvist forslaget. Jeg er enig med socialministeren i de ting, der skal ske for vore børn, ud fra en helhedsbetragtning, og jeg er glad for, at børnekommissionen skal se nærmere på forholdene for vore børn i daginstitutioner, herunder også dagpleje.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne afvise det foreliggende lovforslag.

Wissing (FP):

Af bemærkningerne til dette lovforslag fremgår det, at det skal overlades til enhver kommunalbestyrelse selv at afgøre, hvorledes

[Wissing]

den vil løse problemet med dagpleje i kommunen. Det er ikke hensigtsmæssigt at gøre socialstyrelsen til en art overkommunalbestyrelse for alle landets kommunalbestyrelser.

Fra fremskridtspartiets side kan vi fuldt ud støtte den opfattelse, der her er givet udtryk for. Selvfølgelig skal afgørelsen om formen for dagpleje tages dér, hvor forældrene bor og har deres daglige virke.

Men forslaget skal ikke kun støttes, fordi det kan hjælpe til at løse problemerne i tyndt befolkede kommuner. Det kan også forstærke den udvikling, der allerede er i gang med hensyn til at bruge dagplejehjem i stedet for at oprette nye institutionspladser. Det er en kendsgerning, at flere og flere forældre foretrækker at få deres børn anbragt i privat dagpleje, og der kan næppe herske tvivl om, at når det drejer sig om børns pasning, så er det den næstbedste løsning med hensyn til at tilgodese såvel forældrenes som børnenes tarv. Den bedste løsning er naturligvis, at børnene passes og opdrages i deres eget hjem.

Dagplejemødrene har i høj grad forstået at skabe tillid hos såvel forældre som myndigheder, og da de samtidig er medvirkende til, at vi sparer på landets ressourcer, bl. a. ved at undgå de høje anlægsudgifter ved institutionsbyggeri, er en styrkelse af den igangværende udvikling ønskelig.

Endelig håber vi, at lovforslagets vedtagelse vil betyde, at der er sat en effektiv stopper for socialstyrelsens efter vores mening utidige indblanding i kommunernes styrelse. Ikke mindst af sidstnævnte grund er det et forslag, som vi fra fremskridtspartiets side vil se meget positivt på.

Henrik Toft (V):

Venstre kan gå ind for dette forslag, som har til formål at give kommunerne valgfrihed med hensyn til at opfylde deres forpligtelser efter bilstandslovens § 69 om pladser for børn og unge, enten i institutioner eller ved oprettelse af dagplejepladser i private hjem.

Vi er vældig enige i bemærkningerne til lovforslaget om kommunernes selvbestemmelsesret, som socialministeren jo da også her i dag erklærede sig enig i. Det fremgår også af socialministeriets vejledning om udbygningsplaner for sociale og sundhedsmæssige områder, hvor det side 9 hedder, at det

er en almindelig vejledning, som ikke tilsigter at give konkrete anvisninger, fordi mange spørgsmål skal klares ud fra den enkelte kommunalbestyrelses vurdering og prioritering af, hvad der bedst svarer til de stedlige forhold.

Det er min fornemmelse, at mange forældre i øjeblikket foretrækker at få deres børn passet i kommunale dagplejepladser fremfor i institutioner, helt i tråd med, hvad der vil ske i de næste 25 år, hvis det går, som det er beskrevet i en netop udkommet bog. Derfor vil venstre meget gerne støtte, at kommunerne får den valgfrihed, som dette forslag vil give dem.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Centrum-demokraterne ønsker selvbestemmelse i kommunerne, når det gælder institutionsområdet. Kommunerne må selv løse behovet for pasning af børn på den måde, de finder mest hensigtsmæssig. Der er derfor ingen forskel i opfattelsen hos forslagsstillerne og centrum-demokraterne med hensyn til, at denne lovændring i mange tilfælde vil være formålstjenlig.

Det akutte problem med ventelisterne og presset på daginstitutionerne hænger sammen med den nuværende arbejdssituation, hvor kvinderne for ikke at miste deres arbejde begynder tidligere på deres arbejde end før efter en fødsel, og længerevarende pauser af hensyn til børnene kan af samme grund heller ikke lade sig gøre. Derfor er dette forslag et af de alternativer, vi må have i stedet for en udbygning af permanente institutioner i områder, hvor befolkningsprognoserne ikke tilsiger en sådan permanent udbygning.

Så blev det sagt heroppefra for lidt siden, at kommunal dagpleje er en nødløsning. Det er jeg ikke helt enig i, idet man i kommunerne i mange tilfælde vælger at tage et barn fra en institution og anbringe det i en kommunal dagpleje, fordi det har behov for det mindre miljø. Det er i nogle tilfælde det bedste for lige netop det barn.

På baggrund af den principielle enighed, der er mellem forslagsstillerne og centrumdemokraterne, kan jeg tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

Ebba Strange (SF):

[Ebba Strange]

Jeg skal på socialistisk folkepartis vegne afvise det foreliggende forslag fra det konservative folkeparti.

Jeg vil gerne stille et spørgsmål til fru Karen Thurøe Hansen – det svarer lidt til det spørgsmål, socialministeren stillede. Med den dagpleje i private hjem, som fru Karen Thurøe Hansen mener skal træde helt eller delvis i stedet for daginstitutioner, tænker fru Karen Thurøe Hansen på det, vi kaldte den sorte dagpleje, inden vi fik loven i 1964, altså den, hvor der overhovedet ingen kontrol er med, under hvilke forhold børnene bliver passet, hvad de skal betale for at blive passet dér. Eller tænker fru Karen Thurøe Hansen på den kontrollerede dagpleje, der er undergivet bistandslovens regler? Det tyder på, at det simpelt hen er privat dagpleje overhovedet, fru Karen Thurøe Hansen tænker på.

Så vil jeg godt knytte lidt principielle bemærkninger dels til forslaget, dels til det, der er sagt. Socialministeren har allerede nævnt, støttet af fru Inge Fischer Møller, grunden til, at vi overhovedet fik den kontrollerede dagpleje i 1964. Grunden var jo, at samfundet på det tidspunkt ikke kunne følge med i det behov, der var for udbygning af daginstitutionsområdet, at den private dagpleje ukontrolleret bredte sig, og at børn ikke altid havde det lige godt i den pleje, hvor de var, og at det tit var dyrt at få dem passet dér. Derfor lavede man den nødløsning, som både socialministeren og fru Inge Fischer Møller kaldte det.

Senere har socialministeren nu i sit svar sagt, at den har sin berettigelse – det sagde fru Inge Fischer Møller ikke. Jeg vil medgive, at der i dette land er ganske få børn, som ikke har det så godt i en daginstitution. Det drejer sig om ganske få, og for dem kan det nok være rimeligt at være i et mindre miljø.

Jeg vil gerne spørge hr. Wissing, hvor han har de undersøgelser fra, der siger, at flere og flere forældre foretrækker dagpleje. Det vil jeg meget gerne have dokumenteret. Vi har en venteliste til daginstitutioner rundt om i landet på over 70.000 børn, og jeg kender ikke de undersøgelser, der ligger bag hr. Wissings påstande.

Fru Karen Thurøe Hansen henviser netop til de tyndtbefolkede områder. Nu har jeg, inden jeg kom i folketinget, beskæftiget mig en hel del med børns situation i overgangsfasen mellem småbørnsalderen og skolebegyn-

delsesalderen. Dér var det meget karakteristisk, at netop børn fra de meget tyndt befolkede områder, der havde langt til legekammerater, og hvor det ikke var almindeligt, at de deltog i et børnehaveprogram, havde meget sværere ved at falde til i skolen. De talte ofte dårligere, de var ikke vant til at tale med jævnaldrende, og de var ikke vant til dels det sociale samvær, dels den intellektuelle stimulation, der kan ligge i at være i et daginstitutionsmiljø og i et daginstitutionsprogram.

Derfor har jeg været glad for de tiltag, der har været netop i de tyndtbefolkede områder, hvor man startede hele tanken om integrerede daginstitutioner, og hvor man lavede en busordning, der mindede om skolebusordningen, samlede børnene i forskellige aldre og derved opfyldte det behov for daginstitutioner, som det ellers kunne være svært at opfylde netop i disse områder.

Jeg ville beklage det fantastisk meget, hvis de initiativer af denne art, der har været taget og bliver taget rundt omkring, skulle standses. Jeg ville beklage det meget stærkt af hensyn til børnene. Derfor får det foreliggende forslag ikke SFs støtte.

Tove Jørgensen (DKP):

DKP er imod det forslag, der her er fremsat af det konservative folkeparti. Ifølge bistandsloven kan man gå helt ned til 6 børn på en institution, og det kan ikke nytte noget, at man henviser til et ekstremt tilfælde i Sydthy og vil lovgive på landsbasis på grund af det. Man kunne oven i købet hævde, at det netop for børn, der lever isoleret, er meget vigtigt, at de kommer i kontakt med andre børn, og at de får de pædagogiske tilbud, som en god daginstitution er.

Jeg er enig med både fru Inge Fischer Møller og fru Ebba Strange i synspunkterne vedrørende situationen for børn i specielt tyndtbefolkede områder, hvor det nemlig er særdeles vigtigt, at disse børn får nogle tilbud, som ligesom kan bringe dem i kontakt med andre børn og også forberede dem til den senere skolealder.

Vi må fra DKPs side fremhæve daginstitutionerne som den eneste virkelig betryggende pasningsform. Selv om der findes gode dagplejehjem – og det skal jeg ikke nægte, at der gør – er dagplejen en særdeles usikker pasningsform, der gør barnet alt for afhængig af

[Tove Jørgensen]

én person, og det er en person, der når som helst kan fralægge sig ansvaret med ganske kort varsel.

I institutionerne bliver børn ikke så afhængige af den enkelte pædagog, der skal passe dem, og ved personskit forbliver barnet i det samme miljø og sammen med andre børn, som det kender. Det er derfor ikke så sårbar en form, som dagplejen er.

Det er ikke rigtigt, som hr. Wissing fra fremskridtspartiet hævder, at flere og flere forældre foretrækker dagpleje. Nej, men der er flere og flere forældre, der bliver tvunget til det, og det er noget ganske andet. Det gør de, fordi de ikke kan få de institutionspladser, der er behov for.

De konservative vil ikke indse, at der er et stort udækket behov for institutionspladser. Det er blevet påvist af den undersøgelse, som Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisation har foretaget. Den bygger ikke, som en repræsentant for den konservative gruppe har hævdet her i dag, på et slag i luften. Nej, den bygger på kommunernes egne tal. Det er de tal, som kommunerne selv har oplyst for børn på venteliste, den bygger på. Derfor vil det forslag, vi i dag behandler, være en undskyldning for kommunerne til at undlade at udbygge daginstitutionssektoren, således at den svarer til det, bistandslovens § 69 siger om forpligtelsen til det nødvendige antal daginstitutioner.

Vi kan ikke gå ind for forslaget.

Grethe Philip (RV):

Det bliver interessant senere under debatten at høre meningsudvekslingen mellem forslagsstilleren, fru Karen Thurøe Hansen, og socialministeren, for tilsyneladende foreligger der en meget forskellig opfattelse af, hvorvidt socialministeren kan give kommunerne et påbud og allerede har gjort det, eller dette ikke er tilfældet. Så længe dette ikke er fuldstændig afklaret med sikkerhed, så synes jeg, det er lidt vanskeligt at tage stilling til meningen med det forslag, der ligger her.

Jeg må dog sige, at min opfattelse falder sammen med socialministerens, i den forstand at hun ikke efter loven kan give et egentligt påbud, men spørgsmålet er jo, hvorledes de henstillinger har været formuleret. Nu fik vi noget oplyst om det, men der kan jo også være andre jævnsides løbende hen-

stillinger, mundtlige forhandlinger osv., som måske kan give kommunerne et indtryk af, at selv om de ikke formelt har en pligt til at efterleve henstillingen fra socialministeren, så har de det mere eller mindre reelt. Jeg mener, at det er en ting, vi skal have helt afklaret i udvalget.

Ellers er det jo blevet noget af en diskussion om dagpleje kontra daginstitution. Til denne diskussion vil jeg gerne bidrage med at sige, at når fru Inge Fischer Møller i sit indlæg sagde, at dagpleje er og bliver en nødløsning, så er jeg uenig. Jeg er formodentlig den eneste af ordførerne her, der var medlem af socialudvalget, da man i sin tid drøftede indførelse af dagplejemødre, og jeg kan bekræfte, at vi dengang opfattede det som en nødløsning. Men jeg synes, at hele udviklingen har vist, at der har været ganske overordentlig meget værdifuldt i dagplejeordningen. Hermed tænker jeg specielt på dagplejeordningen for de ganske små, op til 2 til 2½ år. Her mener jeg, at dagplejeordningen har vist sig ganske overordentlig værdifuld.

Deri ligger ikke, at jeg vil gå ind for en total nedlægning af vuggestuer. Vuggestuer har også deres fordele. Der er ulemper og fordele både ved vuggestuer og dagpleje, alt efter det enkelte barns behov og alt efter de lokale forskelle. Derfor mener jeg, at det er rimeligt, at der er muligheder for begge ordninger. Men jeg vil da ikke se bort fra, at der kan være geografiske områder, hvor man skal holde sig til den ene af disse muligheder.

Helt afgørende er det dog, hvis man lægger stor vægt på dagplejeordningen, altså med dagplejemødre, at der er en meget omhyggelig udvælgelse af disse dagplejemødre, en meget omhyggelig fortløbende kontrol med dem, og at de også i pædagogisk henseende støttes. Men det er vel nogle af de ting, vi kommer til at drøfte, når vi skal i gang med de kommende lovforslag. Jeg lytter som sagt spændt efter, hvad der måtte komme af meningsudvekslinger imellem ordføreren for forslagsstillerne og socialministeren, og regner med, at det også vil blive yderligere udbygget under udvalgsarbejdet.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

[Inger Stilling Pedersen]

Da jeg læste forslaget, undrede det mig, at det virkelig var tilfældet, at kommunerne ikke selv kunne afgøre, hvilken form de ville have. Det glædede mig at høre socialministerens ord, og jeg håber også, at de henstillinger der kommer ud til kommunerne, bliver opfattet sådan, at det er henstillinger, som man altså ikke behøver at rette sig efter, hvis man måtte have en anden opfattelse. Jeg er fuldstændig enig med forslagsstillerne, men vil gerne have at vide, om det også er nødvendigt, om ikke loven i dag sikrer det fuldt ud.

Vi har igen fået startet den diskussion, der som sagt vil komme også i forbindelse med de næste forslag, om selve institutionerne, hvilke former vi skal have. Det er vist almindelig kendt, at kristeligt folkeparti ikke er tilhænger af vuggestuer. Vi mener, vuggestuer er nødløsninger, at forældrene skal have mulighed for at være hjemme – det vender vi tilbage til – men hvis pasning er nødvendigt, så skal det være i dagpleje. Jeg er godt klar over, at dette er noget, vi er uenige om, men det kan måske alligevel være godt at få en diskussion. I det hele taget mener jeg, at vi trænger til at få en diskussion om institutionernes placering i vores samfund. Jeg forstår, at vi skal vente på, at børnekommissionen bliver færdig, men vi trænger hårdt til at få diskussionen.

Alice Hedegaard (DR):

Retsforbundet går fuldt ind for at give kommunerne ret til selv at bestemme, også når det drejer sig om oprettelse og drift af daginstitutioner. Det ideelle ville nok være, hvis befolkningen i kommunerne selv fik lov til at vælge, hvilken form for dagpleje man ønskede. Valget mellem institution og privat dagpleje kan være et svært valg. Der er mange gode dagplejehjem, men desværre også dårlige, og disse gode eller dårlige betingelser kan kun kommunens beboere bedømme. Men retsforbundet vil gerne medvirke til at give kommunerne denne ret til selv at bestemme.

Det ville have været ønskeligt, hvis man ved samme lejlighed kunne give kommunen ret til at oprette det, nogle allerede har forsøgt, skoleklubber, hvor skolen sørger for pasning af de såkaldte nøglebørn både før og efter skoletid. Jeg ved, at i Lejre kommune,

hvor dette arrangement har fungeret glimrende, har man fået forbud mod denne form for fritidshjem. Børnene er ellers på deres skole i vante omgivelser, og i en lille kommune er det unødvendigt at oprette et fritidshjem. Skal børnene transporteres til en anden og større by for at blive passet, er det da langt bedre og sikkert også billigere, at skolen tager sig af at passe dem.

Ligeledes ville det have været godt, om de private selvejende børnehaver, der er stiftet af forældre kredse, ikke blev inddraget under den centrale pladsanvisning.

Retsforbundet kan som sagt støtte lovforslaget.

Tyroll (VS):

VS kan ikke gå ind for det forslag, der er fremsat her, selv om vi måske nok mener, at forslaget i sit indhold er i overensstemmelse med den praksis, der bliver udfoldet i en række kommuner, især de borgerlige kommuner. Vi kan selvfølgelig godt forstå denne bestræbelse fra konservativ side på at få bragt lovgivningen i overensstemmelse med den praksis, som de borgerlige rundt omkring i kommunerne forsøger at få kørt igennem. Der er selvfølgelig en sammenhæng. Det er jo ved at udvikle sig til en interessant diskussion, hele spørgsmålet om, hvad der egentlig ligger i bilstandsloven, i hvilket omfang der er mulighed for at foretage politiske vurderinger, og i hvor høj grad der er tale om, at der er lagt nogle bestemmelser for, hvad det er for en form for daginstitutioner eller dagplejeordninger, der skal køres igennem.

Her synes jeg nok, det er værd at holde fast i, som socialministeren siger, at dagplejeordningen må opfattes som et supplement, og man må stille mod en udbygning i retning af, at der kommer flere og flere daginstitutioner. Spørgsmålet er så, om det er det, der rent faktisk har været tilfældet. Her synes jeg nok, det kunne være væsentligt, at vi fik taget fat i socialudvalget også, om de sociale udbygningsplaner, som vi har mulighed for at få i hænde for indeværende, viser, at det er daginstitutionerne, der bliver udbygget. Jeg er ikke sikker på, at det er det, der er tilfældet, og derfor kunne man nok tænke sig, at der kom nogle kraftigere henstillinger om, at det i højere grad blev sådan en udvik-

[Tyroll]

ling, der var kendetegnende for de forskellige udbygningsplaner.

Når man begynder med al denne tale om, hvad der nu giver de bedste opdragelsesforhold og pasningsvilkår for børnene, ja, så undrer det jo én, at man ikke finder anledning til at se lidt på, hvilke betænkninger der er kommet på området, bl. a. betænkningen om omlægning af dagsinstitutionernes struktur, hvor man oven i købet taler om, at det ville være gavnligt – det er vi også enige i i VS – hvis man i højere grad fik integrerede institutioner, ud fra det hensyn at man her i højere grad ville være i stand til at stimulere børnenes intellektuelle og psykiske udvikling, sådan at de i deres daglige omgivelser i højere grad får stimulation i deres intellektuelle udvikling. Det er selvfølgelig noget, vi fra VS' side er meget interesseret i at støtte. Man har her klart erkendt og fremlagt beviser på, at det rent faktisk er tilfældet, at børn får den bedste stimulation inden for daginstitutionsområdet, og at det ville kunne forbedres, hvis man lavede integrerede institutioner.

Derfor kan vi ikke rigtig forstå: hvorfra kommer denne visdom om, at det skulle være så godt at placere børnene i dagpleje, og hvorfra har man de garantier for, at man dér vil få den nødvendige stimulation? Vi mener det ikke. Vi mener ikke med den arbejdssituation, som dagplejemødre osv. har, at der er bevis eller overhovedet belæg for, at noget sådant skulle være tilfældet.

Derfor må vi pure afvise den holdning, der ligger bag dette forslag, og sige, at vi ønsker nogle kraftigere henstillinger fra socialministeriets side i retning af, at den egentlige målsætning i bistandsloven, nemlig at der skal være daginstitutioner til rådighed i kommunerne, bliver overholdt i de enkelte kommuner. Vi må altså afvise intentionerne fra de borgerliges side om nu at bringe lovgivningen i overensstemmelse med den forvaltning, som man har haft af loven rundt omkring.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg er jo i den lykkelige situation, at jeg kan sige tak til langt de fleste ordførere for en velvillig modtagelse af dette forslag.

Til socialministeren vil jeg gerne sige, at socialministeren er jo også chef for socialstyrelsen, og forslaget er fremsat på grundlag af

den skrivelse, der er kommet ud til adskillige kommuner, hvor der påbydes dem, at de skal forsøge på at opføre institutioner og ikke benytte den private dagpleje, som mange kommuner har benyttet.

Jeg skal til oplysning for adskillige af ordførerne sige, at når vi har sagt, at kommunalbestyrelsen skal selv bestemme, om dagpleje i private hjem helt eller delvis skal træde i stedet for oprettelse af daginstitutioner, så mener vi naturligvis her den kommunale dagpleje, som den findes rundt omkring i kommunerne, og som er under kommunalt tilsyn. Det gælder ikke almindelig dagpleje, eller kan man sige den dagpleje, som egentlig ikke er tilladt. Det er de kommunale dagplejer, der hentydes til her. Men det skal være op til kommunerne selv at bestemme, om de vil bygge institutioner, eller de vil tilbyde børnene privat dagpleje eller kommunal dagpleje, som man kalder det.

Det er jo rigtigt, at vi har forskellige bestemmelser i bistandsloven, der siger, at det pålægges kommuner og amter at sørge for de fornødne institutioner, men jeg synes, det bør ses i relation til den selvbestemmelsesret, vi efterhånden har givet kommunerne. Som jeg også har anført i bemærkningerne til lovforslaget, findes der jo adskillige meget tyndt befolkede kommuner, hvor der er langt imellem de forskellige gårde, og hvor der også er langt til arbejdspladserne, og det er ikke altid, at den institution, man eventuelt kan få sine børn anbragt i, ligger i nærheden af ens arbejdssted. Det er væsentligt, at sådan en lille kommune har mulighed for at etablere en kommunal dagpleje, hvor man kan få børnene passet. I de tyndt befolkede kommuner er det som oftest ikke mange børn, det drejer sig om, og vi må kunne indse, at hvis der findes nogle få dagplejemødre, der må tage op til 5 børn, så skulle behovet være dækket for en sådan kommune.

Jeg vil gerne have lov til at sige til socialministeren, at det må være udsprunget fra socialministeren, når det faktisk er påbudt kommunerne, at de skal have disse alternative institutioner, hvor børnene skal have mulighed for at blive anbragt, mens forældrene er på arbejde.

Fru Inge Fischer Møller siger, at målsætningen må være, at der er tilstrækkeligt med institutioner. Ja, det ved jeg godt er socialdemokratiets program, at der skal være til-

[Karen Thurøe Hansen]

strækkeligt med institutioner. Fra det konservative folkepartis side fastholder vi stadig væk, at private initiativer – og dermed mener jeg også private initiativer, der tages over den kommunale beslutning – er ganske udmærkede. Der findes vitterlig børn, som ikke har godt af at være i en stor institution med mange børn, men har bedre af at være i et miljø, der mere ligner et dagligt hjem.

Fru Inge Fischer Møller prøver på at skabe et modsætningsforhold imellem mig og en af mine partifæller, fru Grethe Fenger Møller, der er formand for Dansk Kvindesamfund. Jeg har ikke været bekendt med de udtalelser, som fru Grethe Fenger Møller er kommet med. Fru Grethe Fenger Møller er ikke medforlagsstiller. Hun er ikke medlem af det sociale udvalg. Det er på eget initiativ, jeg har fremsat dette forslag, foranlediget af de skrivelser, som socialministeren sendte ud i sin tid, og jeg vil ikke og kan ikke klandre min partifælle, fordi hun eventuelt har en anden indstilling. Jeg ved også, at fru Inge Fischer Møller ikke altid er enig med sine partifæller, og som følge deraf agter jeg ikke at svare videre på spørgsmålet.

Jeg siger tak til fremskridtspartiet, der støtter forslaget, ligeledes til venstre og også til centrum-demokraterne.

Jeg kender SFs indstilling og forstår udmærket fru Ebba Stranges afvisning. Jeg tror, jeg har givet svar før med hensyn til den sorte dagpleje. Det er ikke den, vi mener, det er den dagpleje, som er formidlet af kommunen og under tilsyn af kommunen.

Fru Ebba Strange mener, at børn fra tyndt befolkede egne, fra afsides liggende huse og gårde, der ikke har mulighed for omgang med andre, kan have bedre af at komme i en institution, men vi har jo stadig væk problemet med de meget store afstande og med transporten til disse institutioner. I de fleste tilfælde er det jo sådan, at børn fra disse tyndt befolkede egne kommer i skole på et tidligt tidspunkt, så tidligt som det er muligt, og igennem skolegangen får den stimulation, de trænger til.

DKP afviser også. Jeg vidste godt, at der ikke var grundlag for at blive enig med DKP, idet man fra DKPs side foretrækker en ensretning af børnene. Der er ikke tale om, at vi vil give kommunerne en undskyldning for ikke at bygge institutioner. Det skal

man, men man har lov til indtil videre at have et alternativ i den kommunale dagpleje.

Jeg takker også fru Grethe Philip for indstillingen og ligeledes fru Inger Stilling Pedersen og fru Alice Hedegaard, der alle har støttet forslaget. Jeg glæder mig til, at vi får en positiv diskussion i socialudvalget.

Jeg forstår udmærket, at hr. Tyroll ikke kan støtte forslaget. Hr. Tyroll antyder, at det mest er borgerlige kommuner, der har denne dagplejeordning. Det er ikke rigtigt. Den findes i langt de fleste byer, således at man har et alternativ til det dyre institutionsbyggeri. Vi har jo fået presset mange reformer ned over hovedet i kommunerne siden kommunalreformen, og det har været næsten umuligt inden for de givne økonomiske rammer at gennemføre byggeri af institutioner. Jeg vil sige til hr. Tyroll, at jeg har ikke i mit forslag til ændring af bilstandsloven føjet noget som helst ind om, hvorfra visdommen kommer om, at den private dagpleje skulle være bedre end institutionerne. Det har jeg ikke berørt med ét ord.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg bliver nødt til at sige til fru Karen Thurøe Hansen, at det kan ikke nytte noget, at hun bruger ordet »påbyde«, for det kan socialministeren ikke. I loven står der, at jeg kan henstille til en kommunalbestyrelse at overveje, og man kan altså ikke lave lovens ord om bare ved at bruge nogle andre ord heroppefra.

Inge Fischer Møller (S):

Jeg skulle måske komme med en lille indrømmelse til fru Karen Thurøe Hansen. Jeg er godt klar over, at der er nogle få børn, som ikke fungerer godt i de store institutioner, men jeg har jo ikke sagt, at den institutionsform, vi har i dag, er den endelige, og jeg henviste også til det arbejde, der bliver foretaget i børnekommissionen. Jeg glæder mig til at se det arbejde, der kommer som en samlet helhed, så vi kan diskutere forholdene på alle punkter.

Endelig vil jeg sige med hensyn til enighed eller ikke enighed, at det er rigtigt, at der er situationer, hvor jeg ikke er enig med mit parti, men jeg synes bare, det har været meget påfaldende i denne sag, at der har været så divergerende udtalelser fremme fra med-

[Inge Fischer Møller]

lemmer af samme folketingsgruppe. Det undrer mig, at fru Karen Thurøe Hansen ikke er bekendt med fru Grethe Fenger Møllers udtalelser, men jeg forstår da godt, hvis fru Karen Thurøe Hansen ikke vil kommentere dem her af hensyn til loyaliteten. Jeg skal straks, når denne sag er behandlet, gå op og få fotokopieret udtalelserne og udlevere dem til fru Karen Thurøe Hansen, så vi på et sagligt grundlag kan diskutere dem, når vi påbegynder arbejdet i socialudvalget.

Wissing (FP)

Fru Ebba Strange efterlyste, hvorfra jeg har oplysningerne om, at flere og flere forældre foretrækker privat dagpleje fremfor daginstitutioner. For det første kender jeg en række forældre, tidligere kollegaer – for øvrigt offentligt ansatte – der har givet udtryk herfor. For det andet vil jeg sige, at der i sommer er kommet en publikation, der er udgivet af Institut for Fremtidsforskning i Haderslev. Denne publikation indeholder også en undersøgelse af disse ting og bekræfter det, jeg her har sagt.

Henrik Toft (V):

Vi fik jo socialministerens ord for, at hun kun kan henstille til kommunerne at oprette institutionspladser. Derfor forundrer det mig, at socialministeren går imod forslaget. Jeg vil gerne bede socialministeren forklare, hvorfor hun går imod forslaget.

Ebba Strange (SF):

Hr. Tyroll sagde i sit indlæg, at han var ikke helt sikker på, at det hovedsagelig var daginstitutioner, der blev udbygget ifølge de kommunale udbygningsplaner. Jeg er helt sikker på, at der er sket en helt afgørende vending i mange af landets kommuner i retning af, at man især for de 0-3-årige satser hårdt på dagplejen i stedet for på daginstitutioner. Jeg har ikke udbygningsplanerne med, så jeg tør ikke sætte tal på, men det er i den størrelsesorden, at da vi havde udbygningen omkring 1973, var vi oppe på en udbygningsprocent på daginstitutioner på over 100 på årsbasis, og nu er vi nede på omkring 23. Så det er helt klart, at der er sket en fantastisk nedgang i udbygningen. Det er selvfølgelig en af grundene til, at vi har de kolossale ventelister i dag.

Jeg er også helt sikker på, at der er økonomi i, at man i så høj grad satser på dagplejen, når det gælder de yngste børn. Men der er selvfølgelig også ideologi i det, sådan som det er kommet frem her i dag, og som det også vil komme frem ved behandlingen af de næste sager. Det er klart, at det både er en økonomisk og en politisk diskussion, vi fører i øjeblikket.

Fru Karen Thurøe Hansen sagde, at der findes børn, der ikke har godt af at gå i daginstitutioner. Jeg var selv lidt inde på det. Der kan være ganske enkelte tilfælde. Den eneste solide undersøgelse, jeg kender på dette område, er socialforskningsinstitutets undersøgelse, publikation nr. 38, og den konkluderer, at de allerfleste børn har godt af at gå i en god daginstitution. Det vil jeg godt have med i denne debat, fordi det er nemlig i meget høj grad et spørgsmål om institutionernes kvalitet. Det var fru Inge Fischer Møller også lidt inde på. Hvis vi herindefra af økonomiske grunde forringer institutionernes kvalitet, så er det klart, at børnenes udbytte af at gå der bliver dårligere. På den måde kan man altså få løst sine ideologiske problemer, samtidig med at man begrunder det med, at man skal spare.

SF går ind for gode institutioner, for så ved vi, at det kun er ganske få børn, der ikke har godt af at gå der. De fleste får tværtimod en øget udvikling og en bedre udvikling af at gå i daginstitutionerne.

Jeg kender også en række forældre, hr. Wissing. Jeg kender en række forældre, der gerne vil have deres børn ind på en daginstitution, men som ikke kan få det. Jeg vil glæde mig til at læse publikationen fra Institut for Fremtidsforskning, den kender jeg ikke. Hvis det virkelig har kunnet lave en omfattende og kvalificeret rundspørge til landets forældre om, hvad de ønsker med hensyn til varetagelsen af deres børns udvikling og opdragelse, så vil det interessere mig. Jeg undrer mig over, at jeg ikke kender den.

Grethe Philip (RV):

En kort bemærkning til fru Ebba Strange. Jeg lagde mærke til, at hun rent retorisk lagde meget stærkt tryk på ordet »gå«, da hun sagde: børnene har godt af at gå i en daginstitution. Skal det opfattes helt bogstaveligt, så nærmer vores opfattelse sig meget stærkt

[Grethe Philip]

til hinanden, idet jeg mener, at for de større børn spiller det pædagogiske hensyn den store rolle, mens de ganske små børn, som jo ikke kan gå, i mange tilfælde har bedre af at være i en dagpleje.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg beklager misforståelsen. Den kan skyldes, at jeg ikke taler ordentligt dansk. Jeg sagde, at de fleste børn har godt af at gå i en god daginstitution – at deltage i programmerne i en god daginstitution.

Bertel Haarder (V):

Jeg tvivler ikke på, at en god daginstitution er bedre end en dårlig daginstitution, ligesom et godt hjem er bedre end et dårligt hjem. Et godt hjem forstået som et sted, hvor forældrene giver sig tid til at tage sig af børnene. Men jeg gad nok se den videnskabelige undersøgelse, som kan sige noget som helst om, hvorvidt en god daginstitution er bedre end et godt hjem, hvor forældrene gider tage sig af børnene. Det kan der videnskabeligt ikke påvises noget som helst om.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg synes, det, man må konstatere her i dag, at en god daginstitution og en god dagpleje, for de reaktionære betyder en, der ikke koster noget.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Jeg har ikke mange bemærkninger her i anden omgang. Socialministeren siger, at man kan ikke påbyde, men kun henstille. Henstillingen kan naturligvis være af et format, som gør, at den nærmest har form af et påbud, og sådan har kommunerne i mange tilfælde opfattet de skrivelser, der er gået ud til dem.

Jeg har ikke nogle bemærkninger til de øvrige ordførere. Jeg håber, vi får en god og frugtbar diskussion i socialudvalget om dette forslag.

Socialministeren (Eva Gredal):

Hr. Henrik Toft spurgte, hvorfor jeg ikke ville ændre bilstandsloven. Jeg tror ikke, det er nødvendigt at sige til hr. Henrik Toft, som tilhører partiet venstre, at det var den forrige

socialminister, Jacob Sørensen, der underskrev denne bilstandslov. Der var ikke mellem ham og mig tvivl om rigtigheden af de regler, vi indførte på dette område, som jo specielt vedrører den sociale styrelseslov. Det er ikke nødvendigt at lave loven om, og vi skal ikke fare til at lave loven om, fordi der kommer nogle misopfattelser af, hvad der står i loven. Jeg er ganske enig med den forrige socialminister i, at det var en god lovgivning, vi lavede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om barselorlov [af Lilli Gyldenkilde (SF) m. fl.].
(Beslutningsforslag nr. B 9. Fremsat 18/10 77).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5–7 opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Forlængelse af dagpengeperioden ved fødsel) [af Inge Krogh (KrF) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 82. Fremsat 3/11 77).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Forhøjet almindeligt børnetilskud i det første leveår) [af Inge Krogh (KrF) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 83. Fremsat 3/11 77).

7) Første behandling af: